

KOMMUNLEDNINGSKONTORET
Marie Björkman

Socialnämnden 2012-09-26

Motion från Ulf Brynell (S) och Conny Fogelström (S): ”Garanterad äldreomsorg av hög kvalitet för alla”

Sammanfattning

Ledamöterna Ulf Brynell (S) och Conny Fogelström (S) har väckt en motion i fullmäktige den 19 december 2011 med rubriken ”Garanterad äldreomsorg av hög kvalitet för alla”. Motionärerna yrkar att fullmäktige ger kommunledningen i uppdrag att äldreomsorgen i Täby kommun alltid ska innehålla kommunala vårdgivare av hög kvalitet som garant för en god balans mellan driftsformer. Vidare att äldreomsorg, oavsett driftsform, följs upp och kontrolleras ordentligt avseende vårdkvalitet genom robusta kommunala ledningssystem. Till sist yrkar motionärerna att all äldreomsorg oavsett driftsform sker under gällande kollektivavtal och att personalen garanteras meddelarskydd.

Varje punkt i motionen besvaras och motiveras var för sig men sammantaget innebär svaren förslaget att motionen avslås.

Förslag till beslut

Socialnämnden föreslår kommunfullmäktige att motionen från Ulf Brynell och Conny Fogelström (S) om garanterad äldreomsorg med hög kvalitet för alla avslås med hänvisning till vad som framförs i kommunledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 september 2012.

Ärendet

Ledamöterna Ulf Brynell (S) och Conny Fogelström (S) har väckt en motion i fullmäktige den 19 december 2011 med rubriken ”Garanterad äldreomsorg av hög kvalitet för alla”. Motionärerna yrkar i motionen att fullmäktige ger kommunledningen ett antal uppdrag riktade till äldreomsorgen.

- Yrkande nr 1: Att äldreomsorgen i Täby kommun alltid innehåller kommunala vårdgivare av hög kvalitet som garant för en god balans mellan driftsformer

Fram till och med den 30 juni 2012 har det funnits kommunala och privata leverantörer inom socialnämndens samtliga verksamhetsområden. Hemtjänsten i kommunal regi avvecklades dock den 30 juni 2012. Det är i sammanhanget viktigt att understryka att denna åtgärd inte handlar om bristande kvalitet i verksamheten. Skälet till avvecklingen var en återkommande ekonomisk obalans som inte längre kunde lösas med effektiviseringar utan endast med en riktad höjning av ersättningen.

Då Täby kommun valt att konkurrensutsätta de flesta verksamheter inom socialtjänstens ansvarsområde, är det av största vikt att dessa system är konkurrensneutrala. Att gynna en enskild leverantör är inte förenligt med en sådan konkurrensneutralitet, oavsett om det är en kommunal eller privat leverantör det handlar om. Det går inte att utesluta att det i framtiden kan uppstå motsvarande situation inom andra områden. Därför är det inte möjligt att göra några utfästelser om att äldreomsorgen i Täby kommun alltid kommer att innehålla kommunala leverantörer.

- Yrkande nr 2: Att all äldreomsorg oavsett driftsform följs upp och kontrolleras ordentligt avseende vårdkvalitet genom robusta kommunala ledningssystem.
Tillsynsenheten har ett uppdrag att följa upp verksamhet oavsett driftsform. Detta görs regelbundet eller vid behov. Skrivningar i avtal mellan kommun och utförare angående uppföljning och åtgärder vid eventuella brister har förtydligats, bland annat genom krav att leverantören ska bedriva ett systematiskt kvalitetsarbete, att det ska finnas rutiner för anmälan enligt Lex Sarah (allvarliga missförhållanden), att leverantören är skyldig att biträda kommunen vid uppföljningar samt att det finns tydliga krav på åtgärder när brister i verksamheten har identifierats.
- Yrkande nr 3: Att all äldreomsorg oavsett driftsform sker under gällande kollektivavtal.
Frågan om krav på kollektivavtal vid offentlig upphandling har prövats i såväl EU-domstolen som i svenska förvaltningsdomstolar. Frågan dyker regelbundet upp i debatten och var förra våren föremål för behandling i riksdagen. Kommunens jurist har i ett PM 2012-03-08 lämnat följande bedömning:

”Sammanfattningsvis är det min slutsats att det måste avrådas från att vid upphandlingar ställa krav som innebär att leverantören måste ansluta sig till kollektivavtal. Det är klarlagt att detta strider mot de EU-rättsliga principerna om proportionalitet och icke-diskriminering. Såvitt gäller LOV framgår detta dessutom av lagens förarbeten, som härvid hänvisar till EU-domstolens praxis. Viss möjlighet torde finnas att ställa villkor som

återfinns i kollektivavtal, om det är fråga om avtal som är i princip rikstäckande och kraven i fråga exakt anges i upphandlingsunderlaget. Vilka villkor som då kan komma i fråga kan dock i avsaknad av rättspraxis inte anges med någon säkerhet och rättsläget är oklart. Det finns således stor risk för att även mer specificerade krav skulle komma att underkännas vid en överprövning av upphandlingen. Även här kan jag inte lämna någon annan rekommendation än att avvakta lagstiftning och den vidare rättsliga utvecklingen i frågan”.

Mot bakgrund av ovanstående är det inte aktuellt att införa något krav på kollektivavtal inom verksamheter som drivs i enskild regi.

- Yrkande nr 4: Att all äldreomsorg oavsett driftsform garanterar personalen meddelarskydd.

Frågan om meddelarskydd har utretts särskilt av kommunens jurist. I ett PM 2012-03-08 beskrivs frågan komplexitet och att det krävs en lagstiftning motsvarande den som gäller för anställda inom den offentliga sektorn för att faktisk meddelarskydd ska gälla även för privat anställd personal. Ett civilrättsligt avtal mellan kommun och leverantör säkerställer inte ett sådant skydd.

Inom socialnämndens verksamheter har beslutats att det i avtal med privata leverantörer ska finnas ett krav på meddelarfrihet. Formuleringen, som är hämtad från Stockholms stad, lyder som följer:

”Personal som är anställd i verksamheten ska beträffande verksamhet som omfattas av avtalet ha i huvudsak samma meddelarfrihet som råder för motsvarande offentligt anställd personal.

Denna meddelarfrihet ska dock inte omfatta uppgifter som avser affärsförhållande, eller som allmänt sett kan rubba konkurrensförhållande för entreprenören. Vidare råder det inte meddelarfrihet för uppgifter om enskildas personliga och privata ekonomiska förhållanden eller som rör säkerhet. I meddelarfriheten innefattas inte heller information som gäller pågående förhandlingar rörande löne- eller andra anställningsvillkor eller som är hemlig enligt lag.

Personer i ledande ställning i företaget, eller därmed jämförlig ställning omfattas inte av den här angivna meddelarfriheten.

Det åligger entreprenören att informera berörd personal om den meddelarfrihet som ska råda i verksamheten”.

Utöver ovanstående omfattas även personal i enskild regi om bestämmelserna i 14 kap. 2 § socialtjänstlagen (2001:453) angående anmälan av allvarliga missförhållanden, Lex Sarah.

Mot bakgrund av ovanstående redogörelse föreslås sammanfattningsvis att motionen avslås.

Lisbeth Sämä
Socialchef

Socialdemokraterna i Täby

TÄBY KOMMUN
Kommunstyrelsen

2011 -12- 19

MOTION
2011-12-19

202/2011 74

Motion från Ulf Brynell och Conny Fogelström (S); "Garanterad äldreomsorg av hög kvalitet för alla".

Mot bakgrund av den senaste tidens alla vårdskandaler på i första hand äldreboenden som drivs av Carema och Attendo Care kan det kanske vara på sin plats att påminna om vad som står i Socialtjänstlagen. Enligt SOL, 5.e kap. 4§ måste samtliga kommuner i Sverige erbjuda alla äldre invånare en trygg äldreomsorg. Där stadgas nämligen "*Socialtjänstens omsorg om äldre ska inriktas på att äldre personer får leva ett värdigt liv och känna välbefinnande*".

Därför känns det lite märkligt att Täby kommuns politiska majoritet nu beslutat sig för att all hemtjänst som bedrivs i egen regi ska avvecklas under 2012. Detta sker utan tillräckliga analyser av konsekvenserna för de 250 medborgare som aktivt valt den kommunala hemtjänsten och för de 80 berörda medarbetarna. För de moderater, som i första hand genomdrivit beslutet, framstår valet av driftsform som något av religion. Deras trossats är enkel. Privat driftsform är per definition bra och kommunal driftsform dålig. Det är förstås djupt enfaldigt att fokusera så ensidigt på driftsformen istället för kvaliteten i omsorgen och välbefinnandet för de äldre. För att inte tala om den berörda personalens arbetsvillkor.

För oss socialdemokrater är det i stället avgörande att verksamheten håller hög kvalitet. Det är också viktigt att de äldre ges verklig valfrihet vilket förstås kräver tillgång även till kommunal hemtjänst. Därför behöver det alltid finnas en fungerande balans mellan kommunala, kooperativa och privata utförare. En balans som sätts ur spel när kommunen helt abdikerar från sitt viktiga ansvar för omsorgen om våra äldre.

Utöver kvalitet och valfrihet krävs förstås också effektivitet och rationell styrning så att skattebetalarnas pengar används på bästa möjliga sätt. Därför behövs kommunala referensobjekt för att verksamheten ska kunna utvecklas och kommunen ha kontroll över kostnaderna. I det jämförelseprojektet om äldreomsorgen som bland andra Sveriges kommuner och landsting och Finansdepartementet initierade för några år sedan är Täby faktiskt sämst av samtliga jämförda kommuner vad gäller såväl effektivitet som kvalitet. Detta i första hand beroende på att kommunen skött äldreomsorgen med ideologiska skygglappar på ett sätt som medfört både höga kostnader och låg kvalitet. Kombinationen av massiva privatiseringar tillsammans med bristande anbudsunderlag och dåliga avtal har banat vägen för lycksökare att göra stora vinster på bekostnad av de gamla som är i behov av hjälp och stöd.

Trots att Moderaterna påstår sig genomföra tillräckliga uppföljningar har flera exempel på vanvård inom äldreomsorgen i Täby framkommit under senare år.

KÄNNEDOM	HANDLÄGGN.
D A P	SON

Den kommunala kompetensen att teckna avtal lämnar en hel del övrigt att önska och uppföljningen av verksamheterna brister. Man måste därför med rätta ställa sig frågan om de äldre verkligen får rätt vård och rätt antal omsorgstimmar. Utmaningen framöver ligger i att utveckla robusta ledningssystem för verklig kvalitet. Ledningssystem som omfattar ansvarsfördelning, mål för kvalitetsarbetet, kvalitetskriterier för uppföljning samt formerna för uppföljning och utvärdering av kvalitetsarbetet.

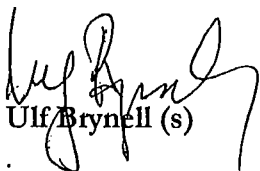
En försvårande omständighet är att personalen i de privata bolag som driver äldreomsorgen inte omfattas av meddelarskyddet vilket gör att de kan riskera sin anställning om de slår larm vid brister i vården. Ytterligare ett bekymmer är att kommunerna inte alltid kräver att verksamheten inom äldreomsorgen ska ske under gällande kollektivavtal. Detta bör korrigeras i syfte att skapa bästa möjliga förutsättningar för en äldreomsorg av högsta kvalitet som samtidigt tillgodoser personalens behov. Även Täby kommun måste kunna garantera äldreomsorg av hög kvalitet för alla.

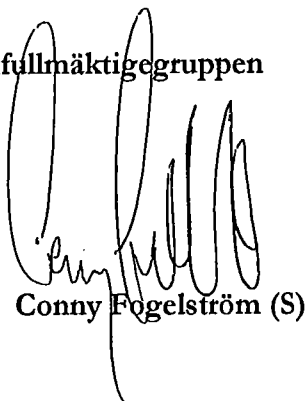
Med hänvisning till ovanstående yrkar vi att kommunfullmäktige beslutar ge kommunledningen i uppdrag;

- att äldreomsorgen inom Täby kommun alltid innehåller kommunala vårdgivare av hög kvalitet som garant för en god balans mellan driftsformer,
- att all äldreomsorg oavsett driftsform följs upp och kontrolleras ordentligt avseende vårdkvalitet genom robusta kommunala ledningssystem,
- att all äldreomsorg oavsett driftsform sker under gällande kollektivavtal samt,
- att all äldreomsorg oavsett driftsform garanterar personalen meddelarskydd.

Täby den 19 december 2011

För den socialdemokratiska kommunfullmäktigegruppen

Ulf Brynell (s)

Conny Fogelström (S)